

CYNGOR SIR YNYS MON	
Pwyllgor:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	25 Mehefin 2025
Teitl yr adroddiad:	Diogelwch Aelodau
Pwrpas yr adroddiad:	Derbyn sylwadau'r Pwyllgor ar faterion diogelwch aelodau.
Awdur:	Dyfan Sion, Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd

Cefndir

1. Mae'r adroddiad yma yn egluro'r arweiniad a'r cymorth sydd ar gael i aelodau o safbwynt eu diogelwch personol ac yn cynnwys cynigion ar gyfer canllaw i'w rannu gyda aelodau yn ehangach.
2. Prin yw'r achosion o drais yn erbyn ffigurau cyhoeddus yng Nghymru, ond mae bygythiadau llafar ac aflonyddu ar-lein ar gynydd. Mae gan aelodau cynghorau sir rôl amlwg wrth ymwneud a'r cyhoedd a'r gymuned, felly mae'n bwysig eu bod yn deall y camau y dylen nhw eu cymryd i gadw eu hunain yn ddiogel.
3. Fel arweinwyr cymunedol mae'n debygol bydd aelodau yn:
 - a. Ymweld â phobl yn eu cartrefi
 - b. Ymdrin â'r rhai sydd wedi galw heibio eu cartref
 - c. Cynnal cymorthfeydd
 - d. Cymryd rhan mewn cyfarfodydd cyhoeddus
 - e. Teithio, boed ar gludiant cyhoeddus neu breifat
 - f. Cyfathrebu ar-lein
4. Os oes gan aelod, yn rhinwedd ei rôl ar y Cyngor, bryder penodol am ddiogelwch personol, mae'n bwysig eu bod yn rhoi gwybod i'r Gwasanaeth Democrataidd, neu i'r heddlu mewn amgylchiadau difrifol. Mae cyngor a chymorth ar gael i gynorthwyo aelodau os oes angen.
5. Mae'n bwysig nodi bod canllawiau statudol a gyhoeddwyd gan Llywodraeth Cymru o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau 2021 yn nodi bod dyletswydd ar awdurdodau lleol i gefnogi preifatrwydd aelodau etholedig drwy beidio cyhoeddi cyfeiriadau cartref oni bai bod yr aelod ym dymuno gwneud. Ar

wefan y Cyngor, defnyddir cyfeiriad swyddfa'r Cyngor yn Llangefni fel cyfeiriad cyswllt nifer o aelodau.

Cefnogaeth

6. Yn 2024, cyhoeddwyd y Protocol Plismona Amddiffyn Democratiaeth gan y Swyddfa Gartref, a sicrhawyd cyllid i ehangu'r cynnig diogelwch i aelodau etholedig llywodraeth leol drwy "Ymgrych Ford".
7. Fel rhan o hynny crëwyd rôl Cynghorydd Swyddogion Etholedig yn Heddlu Gogledd Cymru. Rôl benodol y swyddog ydi cynghori cynghorwyr sir ar faterion diogelwch ac mae'r swyddog wedi bod yn darparu sesiynau briffio ar ddiogelwch i aelodau dros y misoedd diwethaf. Mae mwy o sesiynau wedi eu cynllunio ar gyfer ail hanner 2025.
8. Yn ogystal a'r Heddlu, mae nifer o sefydliadau eraill yn darparu cyngor ar ddiogelwch i aelodau gan gynnwys:
 - a. Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru – cyngor ar sut i ymdrin ag achosion o gam-drin ar-lein - [180104 - WLGA Guidance - Online Abuse of Councillors - Final - cym](#)
 - b. Comisiwn Etholiadol – canllaw i ymgeiswyr etholiadau ar sut i gadw'n ddiogel - [Joint Guidance for Candidates in Elections 2024 Welsh \(002\) \(2\) 0.pdf](#)
 - c. Ymddiriedolaeth Suzy Lamplugh – cyngor ar ddiogelwch personol a sut i ddelio gyda stelcian - [Personal Safety & Lone Working advice and information](#) (Saesneg yn unig)
 - d. Get Safe Online – cyngor cyffredinol ar sut i fod yn ddiogel ar-lein - <https://www.getsafeonline.org/wales/amdanom-ni/>
 - e. Gwasanaeth Erlyn y Goron – cyngor ar sut i ymateb i ymddygiad bygythiol yn erbyn rhywun mewn swydd gyhoeddus - [Responding to intimidating behaviour in elections and public office: a CPS guide | The Crown Prosecution Service](#) (Saesneg yn unig)
9. Er mwyn cadw'n ddiogel y cyngor cyffredinol ydi:
 - a. Cadw cofnod o unrhyw ymddygiad bygythiol – beth, ble a phryd
 - b. Peidio ymgysylltu gyda unigolion sy'n eich aflonyddu / stelcian ar-lein neu mewn person
 - c. Defnyddio adnoddau adrodd a blocio ar wefannau cymdeithasol
 - d. Adolygu eich gwybodaeth ar-lein er mwyn lleihau faint o wybodaeth bersonol sydd ar gael
 - e. Cysylltu gyda'r Gwasanaeth Democratiaid os am gyngor neu i adrodd pryder.
 - f. Cysylltu gyda'r Heddlu yn syth os ydych chi'n teimlo eich bod mewn perygl.

10. Mae'n bosibl y gall pryderon am ddiogelwch ac aflonyddu gael effaith niweidiol ar lesiant aelodau. Os felly mae gwasanaeth cwnsela'r Cyngor a ddarperir gan Medra ar gael i aelodau. Mae'n wasanaeth cyfrinachol, proffesiynol sydd ar gael yn Gymraeg neu'n Saesneg.
11. Bydd Gwasanaethau Democrataidd yn datblygu canllaw syml i aelodau dros yr haf yn cynnwys y wybodaeth uchod ac yn argymhell bod unrhyw aelod sydd ddim wedi bod ar sesiwn diogelwch heddlu gogledd Cymru yn gwneud hynny mo fuan a phosibl.
12. Rydym yn croesawu mewnbwn y pwyllgor ynghylch unrhyw beth arall i'w gynnwys yn y canllaw i aelodau, neu unrhyw fater arall i ni ei ystyried o safbwynt diogelwch.

Argymhelliad

13. Gofynnir i'r Pwyllgor:
 - a. nodi cynnwys yr adroddiad a chynnig sylwadau ar faterion diogelwch
 - b. cytuno i'r Gwasanaeth Democrataidd annog pob aelod i fynychu hyfforddiant diogelwch yr Heddlu
 - c. cytuno i'r Gwasanaeth Democrataidd rannu dogfen ganllaw syml gyda aelodau.